

Yazar Bilgileri
Author(s)

Vlintan Giasar
Selçuk Üniversitesi
Sosyoloji Bölümü
Yüksek Lisans
vildanyasar77@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4153-3941

Öz

Balkan coğrafyasında yer alan Yunanistan, büyük ölçekte homojen bir devlet özelliğini yansıtırsa da esasında farklı etnik ve kültürel yapıların yaşadığı bir ülkedir. Söz konusu grupların nüfus verileri her dönem tartışma konusu olmuştur. Çalışmamızın sınırları bağlamında Batı Trakya bölgesinde yaşayan Türklerin de Yunanistan'ın bu politikalarına maruz kaldığı söylenebilir. Özellikle eğitim konusunda Yunanistan'ın izlediği politikalar Batı Trakya bölgesinde yaşayan Türk halkının kimliğini yok saymaya yöneliktir. Türkçe eğitim dilini her geçen gün kısıtlamak, Yunanca eğitim dilini daha görünür kılmak ve Türkiye'de eğitim alan öğrencileri yeterince desteklememek, Yunanistan'ın Türk unsurlara yönelik tutumu hakkında fikir vermektedir. Bu çalışma, Yunanistan'ın homojenleştirici eğitim politikalarının yerine çokkültürlü eğitim politikalarının tesis edilerek yaygınlaştırılması önerisini sunmaktadır. Bu çalışmada Yunanistan'ın eğitim politikaları ve bu politikaların azınlık eğitimine ne şekilde yansıdığı ele alınacak ayrıca Yunanistan'daki çokkültürlü eğitimin imkanlarını eğitim-öğretim kademeleri örneğinde açıklamaya çalışacaktır.

Abstract

Although Greece, located in the Balkan geography, reflects the characteristics of a homogeneous state on a large scale, this should not mean that different elements do not live within the borders of the country. in Greece. Population data of these groups has always been the subject of discussion. Although various population data are presented about these ethnic and religious elements, this subject always contains a question mark. Because the significant difference between the data of official Greek sources and the data of unofficial sources strengthens this question mark. Therefore, although Greece expresses itself as a homogeneous state, the multicultural nature of this heterogeneity continues to exist. It does not take into account the properties of many different elements. This policy of Greece is exempt. Especially in education, the design of Greece is an experience for Western Thrace. Restricting Turkish education every day, making education education educable and training education in Turkey gives an idea about the Turkish elements of Greece. At this stage, the solution proposal of our study is that Greece should bring its multiculturalism policies to the fore and expand it. In this respect, it prioritizes horizontal relationship networks rather than vertical networks. In this study, the education policies of Greece and how these policies are reflected in minority education will be discussed.

Makale Tarihleri
History of Article

Geliş Tarihi /Received
22.06.2022

Kabul Tarihi/Accepted
27.06.2022

Anahtar Kelimeler / Keywords

Yunanistan / Greece
Batı Trakya / Western Thrace
Azınlıklar / Minorities
Çokkültürlü Eğitim / Multicultural Education

Makale Beyanı

Bu çalışma 2022 yılında Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünce kabul edilen *Yunanistan'da Eğitim Politikaları ve Çokkültürlü Eğitim İmkani (Batı Trakya Örneğinde Sosyolojik Bir İnceleme)* başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

Teşekkür, Çıkar Çatışması ve Katkı Oranı Beyanı

Statement of Acknowledgment, Conflict of Interest and Contribution Rate

- Çalışmada çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Atıf / Citation

Giasar, V. (2022). Yunanistan'da Azınlık Olmak ya da Batı Trakya'da Uygulanan Eğitim Politikalarının Değerlendirilmesi. *Olgu Sosyoloji Dergisi*, 1(2), ss. 44-51.

DOI

Dergimiz henüz DOI hizmeti vermemektedir.
Our journal does not yet provide DOI services.

1. Giriş

Günümüzde Batı Trakya Türkleri ile ilgili varlığını koruyan sorunların büyük çoğunluğu, Yunanistan'ın imzalamış olduğu antlaşmalardan doğan sorumlulukları göz ardı etmesinden kaynaklanmaktadır. Batı Trakya Türkleri Yunanistan sınırları içerisinde yaşam koşullarındaki yetersizliklerden dolayı okuma, yazma eğitiminde sorun yaşamaktadır. Özellikle Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Türkiye ile Yunanistan kendi aralarında mübadele anlaşmasına gitmiş ve iki ülkede yaşayan etnik unsurların yer değiştirilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kararın yanında, Batı Trakya bölgesinde yaşamlarını sürdüren Türk vatandaşlarla İstanbul'da yaşamlarını sürdüren Rumların mübadele dışında tutulması kararına varılmıştır. Yunanistan, nüfus değişimi politikasına pek ılımlı bakmamıştır. Çünkü Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşayan Rum halk, sayı ve servet bakımından Yunanistan bölgesinde yaşayan Türk halkından daha iyi konumdaydı. Bunun dışında Osmanlı'nın toprak kaybının devam ediyor olması, Anadolu'da Rum varlığının sürmesi, Yunan Hükümeti için gelecek vaat ediyordu. Çünkü ilerleyen yıllarda Rum varlığının sürdürüldüğü bölgelerde hak talebinde bulunulabilirdi. Bu ise Yunanistan'ın elini kuvvetlendiren bir politika olabilirdi. Benzer durumun Osmanlı için geçerli olduğunu iddia etmek pek de kolay değildir. Dolayısıyla iki toplumun azınlıklar ile ilgili hakları Lozan Antlaşması ile güvence altına alınmıştır. Antlaşmanın maddeleri arasında yer aldığı üzere Batı Trakya Türk Azınlığı hukuki ve fiili olarak Yunanistan'ın "asli" vatandaşlarına tanıdığı tüm hakları taniyacak ve bilhassa her türlü ilmi, içtimaî hayır kurumları, okul ve eğitim ve öğretim kurumları açma, idare etme, denetleme yetkilerinin sahip olduğu fikrini benimseyecekti. Tabii aynı zamanda kendi dilleriyle eğitim faaliyetlerini yürütmesine olanak taniyacaktı. Yine bu antlaşmada yer aldığı üzere Yunanistan'da yaşayan Türkler ile ilgili olarak haklarını garanti alan maddeler asli kanun olarak tanınacağı ve bu hükümlere uyum göstermeyen herhangi bir tutum ve muamele yapılamayacağı, belirtilen hükümlerin değiştirilemeyeceği açıkça ifade edilmiştir. Yunanistan Lozan Antlaşması'nı imzalamakla ve bu maddeleri bizatihi kabul etmekle tüm azınlık haklarını tanıdığını duyurmuş oluyordu. Nitekim bu bağlamda azınlıkların her hakkı yasal güvenceye alındığı gibi eğitim hakkı da Yunanistan devleti tarafından tanınmış ve kabul edilmiştir. Gelgelelim ilerleyen yıllarda bu hakların tanınmadığı, eğitim konusunda azınlıklara yönelik haksızca tutumlar sergilendiği görülecektir. Bu haksızlıklar günümüzde de güncelliğini korumaktadır. Hatta bu durum daha da vahim boyuta taşınmış ayrıca azınlıkların eğitim haklarının elinden alınmasına kadar gitmiştir.

2. Yunanistan'ın Demografik Yapısı Üzerine

Balkan coğrafyasında yer alan Yunanistan, büyük ölçekte homojen bir devlet özelliğini yansıtsa da esasında kozmopolit bir ülke görünümü arz etmektedir. Yunanistan'da birçok etnik, dini ve kültürel yapı bulunmaktadır: Müslüman Türkler, Romanlar, Pomaklar, Müslüman ve Ortodoks Arnavutlar, Slav-Ortodoks Makedonlar, Bulgarlar, Ermeniler, Ulahlar ve Yahudiler bu yapılar arasında yer almaktadır. Ayrıca grupların nüfus verileri her dönem tartışma konusu olmuştur. Yukarıda yer alan etnik ve dinsel unsurlar hakkında çeşitli nüfus verileri sunulsa da, bu konu her zaman soru işaretleri taşımaktadır. Çünkü Yunanistan resmi kaynaklarının verileri ile resmi olmayan kaynakların verileri arasındaki belirgin fark, bu soru soru işaretleriyle ilgili zaman zaman tartışma konusu oluşturmaktadır. Zira Yunanistan'ın resmi kaynaklarında açıklanan azınlıkların sayısı, gerçek sayının oldukça aşağısındadır. Kuşkusuz bir ülkedeki azınlıklara yönelik politikaların insan temel haklarına uygunluğu, o ülkede yaşayan azınlıkların sayılarıyla doğru orantılı olmamalıdır (Aydın Koyuncu, 2018). Azınlıkların nicel oranına bakılmaksızın, dil, kültür ve değerlerini yaşamaya imkan tanınması, asimilasyon politikalarının tedavülünden kaldırılması, çokkültürlü vatandaşlığın inşasında önemli bir araçtır.

Yunanistan bu noktada ülkesindeki farklı grupların nüfus verilerini yayınlarken çoğu azınlığı kendi politikalarına uygun tanımlayarak ulusal politikalarını pekiştirecek türden açıklamalar yapmaktadır. Söz gelimi çoğu azınlık grubunun "Müslümanlaşmış Helenler" gibi kategoriler altında tanımlanması bu aşamada dikkat çekicidir. Bu söylem vasıtasıyla farklı dinsel grupları da Yunan nüfusu içerisinde dâhil ederek ırksal bağlamda bir tür asimile politikası izlemekte ve resmi veriler ışığında sunulan sayıları azaltmaktadır. Söz konusu yaklaşımlar azınlık nüfusuna yönelik şeffaflığı da perdelemektedir. Bunun haricinde Yunanistan, ülkesinde yaşamakta olan farklı etnik, dilsel, kültürel ve dinsel unsurları azınlık olarak kabul etmediği için onları kayıt altına alırken doğrudan Yunan kimliğine atıf yapmaktadır. Özellikle dilsel, etnik bağlamda kendilerini tanımlayan unsurları kabul etmemektedir. Ancak dinsel gruplara ise görece daha yumuşak yaklaşmaktadır. Fakat burada yine kendi politikasına uygun bir tutum sergilemektedir. Şöyle ki "Müslümanlaşmış Helen" kategorisi ırk temelli tanıma referans vermektedir. Günümüz devletlerinin ulus temelli motivasyonu göz önüne alınırsa inanç arka planda kalmaktadır. Yunanistan bu grupların inanç farklılıklarını kabul etse de Helenliğine vurgu yaparak ulus temelli asimile politikasını terk etmediğini açıkça ortaya koymaktadır (Aydın Koyuncu, 2018). Çalışmamızın sınırı dâhilinde Batı Trakya bölgesinde yaşayan Türk azınlıklara odaklanıldığında ise Lozan Barış Antlaşması ile birlikte Türklere "azınlık" statüsü verildiği görülmektedir. Antlaşma uyarınca Yunanistan, kendi topraklarında bulunan Müslüman azınlığa haklar tanıdığını ve Türk unsuru olarak kabul ettiğini beyan etmektedir (Oran, 1991). Keza Türk varlığının Batı Trakya ile sınırlı olmadığı da bilinen bir diğer husustur. Rodos, İstanköy gibi adalarda yaşayan Türk unsurları bunun önemli bir kanıtıdır. Fakat Yunanistan tarafı bu bölgelerde Türk varlığının olmadığını ileri sürmektedir (TC. Dışişleri Bakanlığı, 2022).

Yunanistan hükümeti Lozan Barış Antlaşması'ndan sonra bir süre azınlıklara yönelik nötr tutum sergilemiş, dönemsel olarak bu tutumlar değişiklik göstermiştir. 1950'li yıllarda Müslüman yerine Türk kavramını kullanmayı tercih eden Yunanistan hükümetleri bir süre sonra bu politikasını terk etmiştir. Özellikle 1970'li yıllardan itibaren siyasi nedenlerden dolayı Türk kavramı yerine Müslüman kavramının tercih edildiği görülmektedir (TC. Dışişleri Bakanlığı, 2022). Batı Trakya bölgesinde yaşayan Türk vatandaşlarına yönelik Yunanistan'ın baskıcı ya da esnek tutumu dönemsel olarak değişkenlik göstermektedir. Bu durumun ana gerekçesi olarak Türkiye ile Yunanistan ilişkilerinin olumlu olduğu zamanlarda Yunanistan, azınlık unsurların eğitimi ile ilgili hakların uygulanmasına olanak tanırken iki ülke arasındaki

ilişkiler gerginlik boyutuna ulaştığında ise bu haklar kısıtlanır. Nitekim Yunanistan her ne kadar homojen bir görünüm arz etse de, iç dinamikleri incelendiğinde farklı etnik ve dinsel unsurlardan oluşan bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Bu noktada Yunanistan'ın kendi varlığını homojen bir ulus kurgusu üzerinden pekiştirme arzusu, farklı unsurların baskılanmasını kaçınılmaz kılmaktadır. Kuşkusuz Yunanistan'ın bu baskı politikaları da genelde azınlıklara özeldir ise Türk azınlığa yönelik uyguladığı eğitim politikalarıyla tesis edilmeye çalışılmaktadır.

3. Batı Trakya Türk Azınlıklarına Yönelik Eğitim Politikaları

Batı Trakya bölgesi üç farklı vilayetten oluşur. Orta bölgesi Rodop İli ve İl merkezi Gümülcine'den oluşur. Batı bölgesi ise İskeçe'den oluşur. Lozan Antlaşması ile sınır hatları tekrardan belirlenen Batı Trakya, günümüzde tümüyle Yunanistan'ın idaresinde bulunmaktadır. Batı Trakya bölgesinde tahmini nüfus 350.000 civarında olup bu nüfusun yaklaşık 140.000-145.000'ini azınlıklar oluşturmaktadır (Chairoula, 2018). Azınlık unsurlarının geçim kaynağının tarıma dayalı olması hasebiyle, nüfusun çoğu kırsal bölgelerde yaşamaktadır. Lozan Antlaşması maddeleri uyarınca, 1923 yılında azınlık nüfusu bölgenin %68 ini oluştururken, bugün azınlık nüfusu %35'lik kısma denk düşmektedir. Keza Lozan Antlaşması'nın imzalandığı dönemde antlaşmanın maddelerine göre bölgede yaşayan azınlık unsurlar, toprak mülkiyetinin %84'üne sahipken günümüzde bu oran %20 civarlarına düşmüştür (Tsaous, 2021).

Azınlık, herhangi bir toprak parçasında ya da ülkede yaşayan ve aralarında türdeşlik bulunan insanların yaşadığı ülkedeki çoğunluktan farklı değerlere sahip olan gruplardır. Bununla birlikte azınlıklar kendi dil, ırk ve dinlerini her zaman koruyamayabilir. Özellikle ulus temelli ve benzer baskıların yoğunlukla yaşandığı bölgelerde, bu çok zordur. Kaldı ki ulus temelli devlet tahayyüllerinde azınlık haklarının çoğunlukla ihmal edildiği gözlenir. Şüphesiz istisnai durumlar da söz konusu olabilmekte ve bu durumlarda azınlık grupları kendi değerlerini özgürce yaşayabilmektedir. Zira azınlık gruplarının kendi kimlik, değer, dil, inanç gibi kurumlarını koruması, nesilden nesile aktarması eğitim yolu ile mümkün olmaktadır. Bu nedenle azınlık grupları için eğitim, hayati öneme sahiptir. Bir azınlık grubunun kendi dilini koruması ve kendi dili ile faaliyet yürütebilmesi, günümüz demokrasi anlayışı içerisinde değerlendirildiğinde, insanın en doğal hakkıdır (Akyüz, 2007). Kuşkusuz bu durum her ne kadar kabul edilmiş olsa da, bu grupların azınlık haklarından doğan temel insan haklarına sahip oldukları söylenememektedir.

Batı Trakya Türklerinin eğitim hakkı, temel bir insan hakkı olarak Lozan Antlaşması'yla birlikte tescillenmişti. Lozan'da yer alan 40. ve 41. Maddeler uyarınca Yunanistan tarafı Türklerin eğitimine karşı son derece anlayışlı ve uyumlu tutum sergilemekteydi. Keza ilerleyen yıllarda imzalanan 1951 Türk-Yunan Kültür Antlaşması ve 1968 protokolü ile de eğitim meselesinin garanti altına alındığı bilinmektedir. Fakat söz konusu antlaşma ve protokoldeki hakların tümüyle uygulandığı kuşkusuz söylenemez. Zira Lozan'a göre azınlıklar kendi eğitim kurumunu kurabilir ve bunun işletmesini bizatihi üstlenebilirdi. Ancak Yunanistan hükümeti, bahsi geçen kurum ve kuruluşları Din İşleri ve Eğitim Bakanlığı'na bağlayarak kontrolü eline almıştı. Bununla birlikte Yunanistan, Yunan ilköğretim okullarına zorunlu eğitim süresini 9 yıl olarak belirlerken, Türk okulları için bu süreyi 6 yıl olarak belirlemiş ve bu konuda tutarsız bir uygulama ortaya koymuştur. Bu duruma ek olarak Yunanistan hükümeti, Türkiye'den eğitim vermek üzere Yunanistan'a gönderilen öğretmenlerin sayısını azaltmıştır. Benzer şekilde Türkçe ders saatleri Yunan hükümetinin isteği üzerine azaltılmış, Yunanca ders saatleri ise artırılmıştır.

Azınlıkların yaşadığı diğer önemli bir sorun ise anaokullarında yaşanan eşitsizliklerdir. Yunanistan 2007 yılında yürürlükteki bir düzenleme ile zorunlu eğitime bir yıllık okul öncesi eğitimi de eklemiştir. Bu düzenleme doğrultusunda hem Türkçe hem de Yunanca olmak üzere iki dilde eğitim verecek anaokullarının kurulması öngörüldü. Fakat Yunan tarafının asıl talebi tüm eğitim dilinin Yunanca olması yönündedir. Azınlık grupları ise iki dilde eğitim verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır ve bunu talep etmektedir.

Son yıllarda Yunanistan üniversitelerinde azınlık gençlerine yönelik sınırlı sayıda eğitim kontenjanının tanınması, bir yandan olumlu bir gelişme olarak algılanırken diğer taraftan birtakım kaygıların körüklenmesine de neden olmuştur. Esasında sınırlı sayıda azınlık öğrencilerinin kabul edilmesi, gayri resmi olarak uygulanan asimilasyon politikalarının da bir göstergesi niteliğindedir. Çünkü Yunan vatandaşı olarak kabul edilen azınlık gruplarına, sınırlı sayıda kontenjan ayrılması, ayrımcılığın resmi olarak belgelenmesi anlamına gelmektedir. Buna ilaveten Türkiye'de üniversite okumuş ve mezun olmuş azınlık gençlerinin diplomaları Yunanistan hükümetince denk sayılmamakta ve bu nedenle öğrencilerin istihdam sorunu yaşamalarına neden olmaktadır (İsmail, 2012). Esasında bu durumu birçok farklı boyutta değerlendirmek olanaklıdır. Öncelikle Türkiye'de eğitim hayatını tamamlayan öğrencilere denklik vermemeleri ve istihdam krizi yaşatmaları, orada yaşayan Türk unsurların Türkiye ile olan ilişkilerini olabildiğince minimal seviyeye taşımak ve Türkiye'deki üniversiteleri tercih edilir kılmaktan çıkarmaktır. Bu kaygı taşıyan öğrencilerin Yunanistan üniversitelerine yönelmeleri Yunanistan'ın asimilasyon politikalarını besleyen önemli bir araçtır. Dolayısıyla Yunanistan, sınırlı kontenjanla öğrencileri kendi kurumlarına dâhil ederek mevcut unsurların Yunan bürokrasisiyle etkileşimini ya da bürokrasiye geçişini minimal seviyeye düşürme imkanı da kazanmaktadır. Tüm bunlar Yunanistan'ın uyguladığı ulus temelli politikaların bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Yunanistan'da 2006 yılında çıkarılan bir kanunun ile birlikte okul öncesi eğitim zorunlu olmuştur ve 2007-2008 öğretim yılından itibaren Yunanistan'da zorunlu eğitim 9 yıldan 10 yıla çıkarılmıştır (Chairoula, 2018). Ayrıca okul öncesi ve ilkökul eğitiminde de elem verici hadiseler cereyan etmiştir. Türkçe ve Yunanca eğitim veren yeni azınlık anaokullarının 2021 itibarıyla açılmamasına karşın, Batı Trakya'da Türkçe ve Yunanca dili ile eğitim veren azınlık ilkökullarının 1923 yılından bugüne kadar aralıksız olarak faaliyet sürdürmesi oldukça düşündürücüdür. Yunanistan ile Türkiye arasındaki anlaşmalar gereği, derslerin bir kısmı Türkçe bir kısmı Yunanca verilmektedir. Türkçe derslerden azınlık üyesi öğretmenler ve Türkiye'den gelen öğretmenler sorumlu iken Yunanca derslerden ise Yunan öğretmenler sorumludur.

İki dilli azınlık ilkokullarıyla ilgili devam eden problemlere bakıldığında ise şöyle bir tablo karşımıza çıkmaktadır: İlk etapta okul sayılarında süreklilik arz eden ciddi düşüşler yaşanmaktadır.1930’lu yıllarda 300 olan okul sayısı, bugün 170’lere kadar düşmüştür Kuşkusuz bunda azınlık nüfusunun azalması da etkilidir. Hüseyinoğlu’na göre bu düşüş şu şekilde de açıklanır: İlk soruna paralel olarak, yaşanmakta olan ikinci sorun iki dilli Azınlık ilkokullarına devam eden toplam öğrenci sayılarında yaşanan düşüştür (Hüseyinoğlu, 2012). Bununla birlikte öğretmen ve öğrenciler bakımından ciddi sorunlar mevcuttur. Örneğin sınıfların birleştirilmesi ve böyle bir ortamda eğitim verilmesi bunların en başında gelenidir. Mevcut okullardaki alt yapı eksikliği ve materyal yetersizliği ve 2000’li yıllardan beri Türkiye’de hazırlanıp her sene azınlık öğrencilerine verilen kitapların kullanımı, azınlık mensubu öğretmenlerin yaşadıkları başlıca sorunlardır. Söz konusu sorunların çözüme kavuşturulamaması, mevcut problemlerin üzerine eklenerek daha da büyümektedir. Yunanca eğitimin ısrarla dayatılması, Türkçe eğitimin yok sayılması, çocukların ve ailelerin eğitim sürecine katılmasında yetersiz politikaların izlenmesi yıllardır çözüm bekleyen sorunlar arasında yer almaktadır (Tsaous, 2021). Nitekim azınlık okulları birtakım yapısal sorunları aşamadığı gibi politik engellere de maruz kalmaktadır.

Batı Trakya bölgesinde azınlık grubuna mensup öğrenciler, iki dil ile eğitimini sürdüren okullar ve tek dille (Yunanca) eğitim-öğretimini sürdüren okullar arasında özgürce seçim yapma hakkına sahiptirler. Anlaşılacağı gibi azınlık okullarında eğitim almak veya eğitim hayatına deva etmek yasal haktır, ancak mecburiyet değildir. Uygulama alanına baktığımızda ise çoğu anne- baba çocuklarını iki dilli azınlık ilkokullarına göndermektedir. Türkçe yalnızca bölgedeki iki dilli azınlık okullarında eğitim dili olarak yer alır. Azınlık öğrencilerinin kısıtlı da olsa, bir kısmının öğrenim görmeyi tercih ettiği okullarda Türkçe, yabancı dil olarak bile okutulmamaktadır. Ayrıca bu öğrencilerden Batı Trakya dışında bulunanlar, buldukları bölgelerdeki devlet okullarına gitmek mecburiyetinde bırakılmaktadır. Söz konusu bu öğrenciler, bulunduğu yerlerde kendi öz dillerinde eğitim hakkına sahip olmadıkları gibi eğitim hayatını sürdürdüğü okullarda da Türkçe dersini, ne seçmeli ne de zorunlu bir ders olarak alamamaktadır. Benzer bir biçimde On iki Adalar’da yaşayan Türk unsurlar da Lozan Antlaşmasına tabi olmadıkları gerekçesi ile anadilleri olan Türkçe eğitim hakkından faydalanamamaktadır. O bölgede yaşayan ve okul çağındaki kimseler, Türkçeyi ancak aile içi ortamda sözlü bir iletişim dili olarak öğrenmektedir. Bu anlamda Batı Trakya dışında kalan Türk unsurlar eğitim haklarından mahrum bir şekilde yaşamlarını sürdürmektedir. Yunanistan hükümeti yaşayan bu unsurların oranlarına bakmaksızın sistematik olarak bu politikayı sürdürmektedir. Kuşkusuz azınlık unsurları için anadilde eğitim hakkı, hayati bir öneme sahiptir. Çünkü azınlıkların kendi öz dilinde eğitim almaları, kültürel değerleriyle kurduğu ilişkinin de önemli oranda pekiştirilmesini sağlamaktadır. Fakat Yunanistan hükümeti bu hakları sınırlandırarak mevcut unsurların asimile politikalarına maruz bırakılmasını onaylamakta ve bizatihi bu politikaları üretmektedir. (Ahmet, 2006).

Azınlık okulları, devlet okullarının politikalarını izlek alır ve eğitim takvimine uyar. Ayrıca azınlık okullarının eğitimde öngörülen süresi yılda 170 gündür. Bu ise diğer okullardan ortalama 15 gün daha azdır. Mevcut sürenin azlığı, tek bir yıl zarfında az gibi görünse de, uzun bir zaman dilimine yayıldığında, tamamlanmamış olan eksikliklerin birikmesine neden olabilmektedir. Bazı okullarda hafta tatili; Cuma ve cumartesi günleri uygulanır ve pazar günleri de eğitime devam edilir. İskeçe’de ortalama 76 okul pazar günü açıktır ve cuma günü kapalıdır. Rodop ve Evros’da ise 155 okuldan 109’u pazar günü açık ve cuma günü kapalıdır. Pazar günü açık olan okullara Yunanlı öğretmen kendine göre pazar resmi tatil olduğu için okula gitmemektedir ve o gün Yunanca dersler gerçekleştirilmemektedir (Ahmet, 2006). Bu durum ise büyük bir eğitim kaybına neden olmaktadır. Mevcut sorunlar azınlık öğrencilerinin eğitime dâhil olmasına karşın ne derece eşitsiz olduklarını ortaya koymaktadır.

Yunan Hükümeti birtakım reform girişimleri kapsamında, 2011’den bugüne dek Batı Trakya’daki Türk Azınlığına ait onlarca ilkokulu kapatmış veya bu okulları birleştirmiştir. Söz konusu uygulama, Türklerin yoğun nüfusa sahip olduğu ve bu nedenle azınlık okuluna gereksinim duyulan bölgelerde eğitime yönelik ihtiyaçları karşılamak için okullar açılmasında etkili olmamıştır. Yunanistan tarafının yetkilileri bu durumu bir kapatma değil de öğrenci sayısındaki yetersizlikten dolayı askıya alma uygulaması olduğunu savunmaktadır. Türk unsurlar ise bu uygulamanın zora dayalı bir tutum olduğunu savunmakta ve Türklerin zorla Yunan okullarına gönderilmek adına bunun yapıldığını söylemektedir. Nitekim bu doğrultuda, 2020 yılının sonuna gelindiğinde, azınlıklara eğitim veren ilkokulların sayısı son 25 yıl içinde 231’den 115’e kadar gerilemiştir. Lozan Barış Antlaşması’nda her ne kadar azınlıkların eğitimi için özerklik konusunda anlaşma sağlanmış olsa da, Yunanistan tarafı buna uymamaktadır. Keza azınlıkların sahip olduğu birtakım haklar da ihlal edilmektedir. Sözgelimi Türkçe ders hakkı bunların en kritiğidir. Anadilde ders hakkını Lozan’da tanyan Yunanistan hükümeti, bu derslerin bizatihi belirleyici rolünün de azınlıkların inisiyatifinde olacağını kabul etmiştir. Fakat uygulama boyutunda bu madde, Türk azınlığın aleyhine işletilmektedir. Ayrıca Yunanistan hükümeti kendi egemenliğini pekiştirmek adına okullara da Yunanistan vatandaşı olan ve kendi “asli” unsuru olan kimseleri müdür yardımcılarını atamakta ve kontrol mekanizmasını kuvvetlendirmektedir (TC. Dışişleri Bakanlığı, 2022). Nitekim buradan da anlaşılacağı üzere Yunanistan hükümeti sistematik olarak antlaşmalara uymamakta ve Türk azınlıkların eğitim hakkına ket vurarak kendi çizdiği rota doğrultusunda bir düzene tabi kılmaktadır.

4. Batı Trakya’daki Eğitim ve Öğretim Kurumlarının Görünümü

4.1. Anaokulları

Anaokulu, 0-6 yaş grubundaki çocukların bakım, oyun, öğrenim ve eğitim yuvalarıdır. Anaokullarının tarihsel sürecine bakıldığında Avrupa’da gerçekleşen Sanayi devrimi ile birlikte hayata geçirildiği görülür. Bu devrim ile beraber kadınların da iş hayatına aktif katılımı gerçekleşmiş ve aile yapılarında dönüşümler yaşanmıştır. Çekirdek ailenin yaygınlık kazanması ile birlikte anaokulları da kurumsallaşmaya başlamış ve yaygınlık kazanmıştır. Çünkü iş hayatına

aktif katılım gösteren ailelerin çocuklarının bu süre zarfında bakıcılığını anaokulu üstlenmiştir. Böylece anaokulları sanayileşmiş büyük yerleşim birimlerinde yaygınlık kazanmıştır (Hakses, 1988). Batı Trakya Türk toplumu, gerek büyük bir kısmının kıyı kesiminde yaşaması, gerekse de tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlaması nedeniyle, sanayi bölgelerindeki aile yapılarının dönüşümüne kıyasla geleneksel aile yapısını korumaya devam etmiştir. Bilhassa köy ve kır bölgelerinde yaşayan aileler, büyükleri ile aynı ortamda yaşadıkları için, aile içinde doğan çocukların bakımını gerçekleştirecek birçok kişinin de bu yapı içerisinde var olması, Batı Trakya'da anaokullarına olan ihtiyacı azalmıştır. 21 Nisan 1967 Cuntası ile beraber Yunanistan hükümeti, Batı Trakya bölgesinde anaokulları açma denemesinde bulunmuş ve bunun için birkaç köy pilot bölge seçilmiştir. Kuşkusuz bu okullar azınlıklar için bir risk teşkil etmeye başlamıştır. Çünkü bu okullarda Yunanistan hükümeti kendi lehine birçok propagandaya girişmiş ve bu okullara eğitime gelen çocuklara, "Siz Türk değilsiniz, Rumsunuz, Türkler sizi zorla Müslümanlaştırdı" gibi söylemler kullanılarak asimilasyon propagandaları yürütülmüştür. Ayrıca öğrencilere Rumca şiirler, Yunan Mitolojisine ait hikâyeler okutularak azınlıkların küçük yaşlardan itibaren dönüştürmeyi hedeflenmiştir. Okullarda görev yapan eğitimciler, Yunan kökenlidir ve öğrencilere yönelik sürekli propaganda faaliyeti yürütmektedir. Yunanlılar özellikle Cebel köylerinde faaliyetlerine entegre olmuş ve yoğunlaşmıştır. Burada eğitim alan insanlara ve bölge halkına Yunanca dilini konuşmak adına zora dayalı tutumlar sergileyerek bunu mecbur kılmışlardır. Buradaki asıl gaye, azınlık çocuklarına Yunan dili ve kültürü üzerinden kendi kültürlerini aşılmasıdır. Batı Trakya'da Türklere ait anaokulları yoktur fakat Rum unsurlara ait özel okullar vardır ve tabii devlet okulları da vardır (Akyüz, 2007). Eğitim bu anlamda devletin bir ideolojik aygıtına dönüşmekte ve Türk azınlıklarının belirli kültürel kodlarını dönüştürmek adına enstrüman görevi görmektedir.

4.2. İlköğretim

Batı Trakya bölgesinde varlık gösteren Türk ilkokullarının sayısı yaklaşık 450'dir. Bu kurumlarda eğitim alan öğrenci sayısı 2006 yılına kadar 12.000 idi. Helsinki Watch Raporu da bu oranlara yer vermekte ve 450 ilkokul ve 12.000 öğrenciden bahsetmektedir (Alp,1995). Söz konusu öğrencilerin dörtte biri oranındakileri Gümülcine, İskeçe ve Şapçı gibi merkez bölgelerde, en az dörtte biri oranındakiler Yunanistan hükümetlerince öğretmen atanmayan yasaklı bölgede, geriye kalan yarı kısmı ise Yaka ve Ova köylerinde bulunur. Yunan anayasası uyarınca eğitim 9 yıl zorunludur. Türk okullarında ise bu süre 6 yıldır. Batı Trakya Türk ilkokulları, Yunan Parlamentosu'nun 9 Ekim 1954 tarihinde kabul ettiği 3065 sayılı kanun uyarınca yönetmelikte yer alıyor idi. Bu kanun 1977'de çıkarılan 694/494sayılı kanunla değişti. Çocukları okul çağında olan ve azınlık hakkına sahip her Yunanistan vatandaşı, en az 15 imza ile valiliğe başvurarak bulunduğu bölgede ilkokul açılmasını talep edebilir. Ancak bu taleplerin, Yunan hükümetleri tarafından dikkate alınmadığı gözlemlenmektedir. Çünkü bu talepleri valilik, azınlık okulları müdürü ile görüşüp daha sonrasında açılıp açılmayacağı kanaatine varır. İzin vermekte ve vermemekte serbesttir. Yani yine burada söz hakkına sahip olan devlet makamları olmaktadır. Eğer okul açılmasına müsaade edilir ise bütün ödenekler çocuk ailelerine aittir ve bu kimselerden hemen üç kişilik bir encümen seçilir. Encümenler gereklilikleri tamamladıktan hemen sonra okul açılabilir. Bu 3 kişi, okul masrafları, öğretmen maaşları, okulun eğitim işleri, Türk öğretmenlerinin seçimi gibi işleri yapmaktadır. Okul encümenleri, herhangi bir yönetim birliği veya anlaşma içerisinde olmayıp her encümen Yunan idari birimlerinin denetimi altındadır. Okul encümenleri Yunan makamları tarafından seçilmektedir (Akyüz, 2007). Nitekim Yunan makamları her açıdan nüfuzunu hissettirmektedir. Tüm imkânlar doğrultusunda oluşturduğu nüfuz vasıtasıyla azınlıklar üzerinde ve tabii azınlık eğitimi üzerinde hâkimiyetini kolayca edebilmektedir.

4.3. Ortaöğretim

Batı Trakya'da iki lise ve iki ortaokul bulunmaktadır. Bu eğitim kuruluşlarından biri Gümülcine bölgesinde diğeri ise İskeçe bölgesindedir. 1952 yılında kurulan ve eski ismiyle Celal Bayar Lisesi olan Gümülcine'dekinin günümüzdeki resmi ismi, Komotini Müslüman Ortaokulu-Lisesi'dir. İskeçe'de 1960 yılında Muzaffer Salih ismi ile açılan lisenin adı da değiştirilmiştir. İsmi Ksanthi Karma Özel Azınlık Lisesi yapılmıştır. Bunların dışında Gümülcine ve Şahin'de eski Türkçe ile öğretim yapan ve ilkokuldan sonra 5 yıl eğitim veren iki medrese bulunur. Ortaöğretim seviyesinde eğitim yapan görünen bu kurumların yeterliliği tartışmalıdır. Mali kaynakları Yunan makamlarınca sağlanmakta ve öğrencileri SÖPA'da (Selanik Özel Pedagoji Akademisi) burslu olarak okutulmaktadır. Yunan Anayasası'nın 16. maddesine göre, ortaokula imtihansız devam edilmesi gerekir. Ülkede ortaokul düzeyinde sınavsız giriş yapılır. Fakat bu kanundan Batı Trakya Türk çocukları muafır. Yani kanun onlara uygulanmamaktadır. 1993-94 öğretim yılında ise giriş sınavlarının yerine kura uygulaması sistemi getirilmiştir. Yanı sıra azınlık okullarında eğitim sırasında kullanılan kitaplar yenilenmemekte ve 1965 ders yılından kalan kitaplar bugün de kullanılmaktadır. Uzun yıllardır azınlık okullarında okutulan kitaplar, dönemin gerekliliklerine uygun, muhtevası daha geniş, doğru bilgilerle yenilenmesi adına Türk Milli Eğitim yetkililerince çaba harcanmakta ama olumlu sonuçlar elde edilememektedir. Türk ortaokullarındaki ve liselerindeki Türkçe okutulan iki ders şunlardır; Din ve Türk Dili ve Edebiyatı. Fakat Türkçe okutulan derslerin sınavı Yunanca yapılır (Akyüz, 2007). Nitekim buradan da anlaşılacağı üzere kendi içerisinde çelişkiler içeren birçok uygulama mevcuttur. Dilin kimliğin inşasındaki rolü düşünüldüğünde, Yunan makamlarının Türk azınlıkların diline yönelik uygulamalarının iyi niyet taşımadığı bir kez daha görülmektedir.

4.4. Yükseköğretim

Lozan antlaşması ve Yunan-Türk taraflarının görüşmeleri neticesinde Batı Trakya Türk azınlığının Yunanistan'da faaliyet yürüten yükseköğrenim kurumlarından her vatandaş gibi faydalanması gerekirken, Yunan makamlarının engelleri sonucunda mevcut haklar Türk unsurlara sunulmamaktadır. Ayrıca uzunca süreden bu yana Yunan üniversitelerinde eğitim alan Batı Trakyalı vatandaş, yok denecek kadar azdır (Akyüz,2007). Öğrencilerin üniversiteye girememeleri, yasak oluşundan değil, fakat yasakları aratmayacak düzeyde zorluklarla karşı karşıya kalmasından

kaynaklanmaktadır. Bahsi geçen zorluklar arasında; azınlık eğitiminin niteliğinin zayıf karakteri, ana dilleri Türkçe olmasına karşın resmi dilin Yunanca olması ve öğretmen yetersizliğinden dolayı her iki dilin de yeterli düzeyde öğrenilmemesi ve ilkokulların bir kısmında ve iki medresede Arap harfleri ile eğitim verilmesi bu zorluklar arasındadır (Oran, 1992).

Tüm bu zorluklara karşın, çok zeki ve çalışkan olup da hakkını alabilenlerin, üniversiteden mezun olurken hala zorluk yaşadığı görülmektedir. Bu zorluklardan dolayı, uzun bir süreye tekabül eden azınlık yaşamlarında Batı Trakya Türklerinden, Yunan Üniversitelerinden mezun olan azınlık sayısı yok denecek kadar az sayıdadır. Bunun aksine İstanbul Rumlarının Türkiye Üniversiteleri'nden mezun olan sayısı, Batı Trakya Türklerine oranla çok daha fazladır (Oran,1992). Dahası İstanbul Rumlarının Türk Üniversitelerinde eğitimci olarak çalıştığı da bilinir. Ki bu durum gayet güzel bir gelişmedir, çünkü her potansiyel zihni değerlendirmek ve ona imkân yaratmak temel insan hakları arasındadır.

Yunanistan üniversitelerinde öğrenim imkânı bulamayan Batı Trakya Türkleri daha çok Türkiye'de öğrenim görmeye devam etmektedir. Bazıları ise son sınıfa geldiklerinde Yunanistan'daki üniversitelere geçiş yapmış olsa da bu öğrencilerin önlerine çıkarılan engellerden dolayı son yıllarda geçiş imkânları da tamamıyla ortadan kalkmıştır. Türkiye'deki YÖS (Yüksek Öğretim Sınavı) programı hakkında gerçekleştirilen anketin sonuçları önemli ve düşündürücüdür. Programa katılan kimselerin %60'ı YÖS'e ilk kez, %35'i ikinci kez, %4'ü üçüncü kez, %1'i 3'ten fazla katılmıştır. Rakamlardan da anlaşılacağı gibi Batı Trakyalı öğrencilerin tercihi Türkiye'deki üniversitelerden yana olmaktadır (Akyüz, 2007). Zira bu azınlık öğrencilerinin Türkiye üniversitelerine bu denli yoğun talep göstermelerinde, Batı Trakya'daki uygulanan eğitimdeki fırsat eşitsizliğinin büyük bir önemi vardır.

Batı Trakya kökenli, üniversiteli ve üniversite mezunu Türklerin sorunlarını şu şekilde özetlemek olanaklıdır. Yunan Üniversiteleri'ni seçenlerin, genel itibariyle hukuk ağırlıklı bölümleri tercih etmesi ve okuması, toplumun ihtiyacı olan meslek alanlarında insan yetersizliğine neden olmuştur. Bir bölüme yoğunlaşmanın diğer alanlardaki ihtiyaçlarda boşluğun oluşmasına sebebiyet vermiştir. Bu nedenle tercihlerin azınlık topluluklarının ihtiyacına göre şekillenecek şekilde kurgulanması önem arz etmektedir. Fakat yoğunlukla hukuk bölümlerinin tercih edilmesinde bölgedeki Türk azınlıkların reel-pratik yaşamlarında karşılaştıkları problemlerle ilgili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca yükseköğrenimlerini Türkiye'de tamamladıktan sonra Batı Trakya'ya dönen Türk öğrencilerin diplomalari ve belgelerinin Yunan makamlarınca onaylanmaması durumu da söz konusudur. Bu tutum Türklerin burada istihdam sorunu yaşamasının ana sebebi olmaktadır. Türk üniversitelerinden mezun olanlar, Batı Trakya'da, mezun olduğu bölümün işlerini icra edememektedir. Örneğin; inşaat mühendislerinin projeleri, ancak Yunan asıllı mühendislerin onay vermesi durumunda hayata geçirilebilir.

Tüm bu olumsuz koşullar altında Yunanistan'da üniversiteye girmek hayli zor ve zahmetlidir. Azınlık liselerinin devamlılığı adına azınlık lisesi mezunu Batı Trakyalı öğrencilere sınavsız kontenjan hakkı tanınmalıdır. Batı Trakya'daki durum ve ihtiyaçlar göz önüne alındığında öğrencilere, ilgili kuruluşların desteği ile mesleki rehberlik programları yürütülmeli ve bu bağlamda yönlendirme hizmeti sunulmalıdır. Bu aşamada Türk azınlık öğrencilerinin bu mağduriyetinin giderilmesi adına, Türkiye Cumhuriyeti yetkililerinin azınlıklara yönelik şu politikaları hayata geçirmesi beklenmektedir. Türkiye'de üniversiteye girmek isteyen öğrencilere Milli Eğitim Bakanlığı bizzat kendi bünyesinde her yıl süreli destek kursu açılmalı ve bu öğrencileri desteklemelidir.

Özellikle azınlık lisesi mezunlarının yetiştiği olumsuz eğitim şartları üniversiteye girişlerde ve okulun devam ettirilmesinde, öğrenciler için engel teşkil edecek boyutta olduğu için, bu olumsuz durumun giderilmesi adına eğitim programları düzenlenmeli ve stratejik adımlar atılmalıdır.

Mevcut özel dershaneler, yüksek maliyetleri sebebiyle ekonomisi kötü olan Batı Trakya Toplumuna üyelerine engel oluşturmaktadır. Türk yetkililer bu engelleri aşacak politikalar benimsemeli ve bizzatli girişimlerde bulunmalıdır.

YÖS sınavını kazanamayan kimselere "Gece Üniversitesi" uygulaması tanınmalı ve bu konuda YÖK'le işbirliği yapılmalıdır (Akyüz, 2007).

4.5. Medreseler ve Selanik Özel Pedagoji Akademisi

Batı Trakya bölgesinde Osmanlı'nın varlığını temsil eden ve bu doğrultuda eğitim- öğretim faaliyetlerini devam ettiren kuruluşlardan biri de medreselerdir. Gümölcine Medrese-i Hayriyesi ile Şahin Medresesi bunlara örnek teşkil eder. Bu medreseler 5 yıl süreli olup tahmini olarak 200 öğrenciye eğitim vermektedir. Özellikle son 80 yılı kapsayan ve her şeyin temelinden dönüşüme uğradığı bu bölgede, değişmeden kalan tek müesseseye, medreselerdir. Batı Trakya bölgesinde bu medreseler 1947 yılına dek Osmanlı Devleti'nden kaldığı şekliyle devam etmiştir. 1949 senesinde beş medrese Gümölcine Müftülüğü'nün denetiminde birleştirilerek yarı resmi bir kimlik kazanmıştır. Bu tarihten itibaren Yunanca dersler de verilmeye başlanmış olup Gümölcine'deki Gümölcine Medrese-i Hayriyesi adıyla, önce üç senelik olan kurum, daha sonraki yıllarda ilkokula dayalı beş senelik eğitim kurumuna dönüştürülmüştür. İlkokul ile denk olan söz konusu okullarda, derslerin büyük çoğunluğu Rumca okutulur. Haftada sadece 3 ders Türkçe okutulur. Rumca dersler kitap desteği ile okutulmasına rağmen Türkçe derslerinin kitabı bulunmamaktadır. Batı Trakya bölgesinde Türkiye ile ortak yapılmak istenen yeniliklere karşı ilk ses medrese mezunlarından çıkmıştır. Medrese mezunları 1950'den sonraki yıllarda azınlığın din insanı ihtiyacını karşılama yönünde faaliyet yürütmüşlerdir. Alman işgali ve iç karışıklık yaşandıktan sonra, azınlıklarda Pedagoji Akademileri'nden mezun, yetenekli öğretmenlerin olmamasından dolayı, medrese mezunları bir süreliğine ilköğretim alanlarında eğitim vermiştir. Yunanistan ile Türkiye arasında imzalanan 1951 tarihli Kültür Antlaşması uygulanmaya başlayınca, birçok azınlık genci Türkiye'deki eğitim akademilerinden mezun olmuş ve öğretmenlik formasyonu alarak Batı Trakya'ya geri döndükleri zaman azınlığın öğretmen ihtiyacı bu sayede

karşılanmaya başlanmıştır (Akyüz, 2007). Orana göre “bundan sonra medreseler tekrar azınlığın camilerinde görev yapacak din görevlileri yetiştirmeye yönelmiştir” (Oran,1992).

Bu eğitim kurumlarından mezun olan öğrenciler arasında tercih edilenler, 1968 yılında Selanik Özel Pedagoji Akademisi ismi ile şartlandırma eğitime tabi tutulmaya başlanmışlardır. Bu okulun gayesi, Türkiye’de eğitim almış veya Türkiye’deki öğretmen okullarında okumuş Batı Trakyalı Türkleri devre dışı bırakacak insanlar yetiştirmektedir. Sözü edilen okula sadece Yasak Bölge’de doğmuş olan Pomak kökenli azınlıklar alınmaktadır. Selanik Özel Pedagoji Akademisi görünüşte tüm Batı Trakya gençliğine açıktır, fakat gerçekte durum farklıdır (Akyüz, 2007). Nitekim bu konuda da Yunanistan hükümeti yasalara uygun davranmamaktadır. Bu durum tıpkı Lozan maddelerinde olduğu gibi çifte standarda maruz kalmıştır. Yunanistan makamları her ne kadar buna müsaade ediyor gibi görünse de, azınlıklar içerisinde yer alan belirli bir gruba bu imkanı tanımış, ancak azınlığın büyük çoğunluğunu ise bu haklardan mahrum bırakmıştır. Bu durum aynı zamanda azınlıkların ayrışmasını, dayanışma ve işbirliği ruhunun pekişmesini de önlemektedir. Çünkü Yunanistan’ın SÖPA üzerinden gerçekleştirdiği eğitim politikası, azınlıkların hak talepleri doğrultusunda Yunan hükümetine karşı demokratik örgütlenmesini de boşa çıkarma niyeti taşımaktadır.

5. Sonuç

Tüm bu sorunların nasıl aşılacağı sorusu Batı Trakya bölgesinde yaşayan Türk vatandaşlar için hayati bir öneme sahiptir. Zira bu sorunların aşılabilmesi, çokkültürlülük politikalarının hayata geçirilebilmesinin imkanı hususunda düğümlenmektedir. Çünkü çokkültürlülük; farklı kültürel unsurlara sahip olan toplulukların yaşadığı toplum içindeki varlıklarını kabul etme, birbirleriyle olan ilişkilerini herhangi bir çatışmaya imkân vermeden eşit ve barış içinde sürdürme ve var olan tüm politik imkânlardan eşit düzeyde yararlanmayı esas alır. Ayrıca çokkültürlülük yalnızca bu farklılıkları kabul etmekle sınırlı olmayıp aynı zamanda farklılıklardan herhangi bir zümrenin tek başına hâkim olmasına da imkan vermemektedir. Çokkültürlülük, bu yönüyle dikey ilişki ağlarını kabul etmemekle birlikte yatay ilişki ağlarını öncelemektedir. Eğer söz konusu topluluk değerlerinden birisi topluma hâkim olursa ve dikey ilişkiyi benimserse o zaman ideal bir ‘iyi’nin topluma dayatılması söz konusu olur. Bu ise çokkültürlülüğün temel ilkesine aykırıdır. Dolayısıyla çokkültürlülük, birbirinden farklı kültürel çoğulculuğu savunur ve ön plana çıkarır. Bu bağlamda çokkültürlülük, hem modern toplumun kültürel bakımdan homojen olmadığı anlamında bir tespiti hem de bu çeşitliliğin barışçıl bir beraberlik içinde yaşamaya engel olmadığını savunur. “Diğer bir ifade ile çokkültürlülük, birtakım özel aidiyetlerin varlığını ve değerini kabul etmekle kalmayan ayrıca bunları siyasi normlara ve kurumlara kaydetmeyi de öneren belirli bir siyasi yapıyı savunur. Böylelikle ideolojik veya toplumsal bir çoğulculuktan normatif ve yapısal bir çoğulculuğa dönüşümü salık verir.” (Özensel, 2013). Toplumsal yapının temelinde herhangi bir kültürü ya da değeri merkezi bir konuma yerleştirme teşebbüsü, çokkültürlülüğü en fazla tehdit eden detaydır. Sahip olunan toplumsal yapının temel dayanağını kolektif kimliklere dayandırma girişimi, türdeş olmayan toplumlarda türdeş bir tahayyülü veya anlayışı dikte etmekle sonuçlanacaktır. Oysa farklı kültürel değerler ya da yapılar çokkültürlülüğü yansıtır. Bu açıdan da çokkültürlülük, hem modern toplumun kültürel bakımdan türdeş olmadığını tespiti, hem de bu çeşitliliğin barışçıl şekilde beraberlik için engel olmadığı anlamında bir yargıyı ifade eder (Özensel, 2012). Zira söz konusu farklılıklara ilişkin mevcut tartışma ve öneriler, ortak bir paydada buluşma fikrine dayanır. Bu açıdan çokkültürlülük paradigması, farklılıkların tanınma politikalarını benimseyen ve bu farklılıkların ortak bir paydada buluşmasını güvence altına alan bir toplum tahayyülünü hayata geçirmeye çalışır. Dolayısıyla çokkültürlülük politikaları, farklı kültürler ve değerlere yaşam alanı sunarken diğer yandan tüm bu farklılıkların bir arada yaşaması için gerekli politik düzenlemeleri uygulanabilir hale getirir. Bu açıdan Yunanistan’da yaşayan Türk azınlıklarının gerek mevcut sorunlarının gerekse de eğitim-öğretim yaşanan problemlerin çözümünde, çokkültürlülüğe dayalı politikaların benimsenmesi, şüphesiz olumlu sonuçlar doğuracaktır.

Kaynakça

- Ahmet, İ. K. (2006). Yunanistan’da (Batı Trakya’da) azınlık eğitim sistemi içinde İkidilli (Türkçe-Yunanca) azınlık ilkokulları. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*. 6 (1).
- Akyüz, B. (2007). *Batı Trakya Türk toplumunun eğitim ve öğretim problemleri*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi. Sakarya.
- Alp, İ. (1995) Batı Trakya Türkleri Cilt XI, Sayı 33, 613 - 652, 01.11.1995
- Aydın-Koyuncu, Ç. (2018). Yunanistan’daki Makedon azınlık sorununun Yunan ulus inşa süreci bağlamında analizi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 16 (4).
- Chairoula, P. (2018). *Balkan savaşlarından sonra Batı Trakya Türklerinin sosyo-kültürel hayatı ve eğitim tarihi*. Edirne.
- Hakses, M. (1988). Batı Trakya’da anaokulları. *Batı Trakyanın Sesi Dergisi*. 3. İstanbul.
- Hüseyinoğlu, A. (2012). *The development of minority education at the South-easternmost Corner of the EU: The case of Muslim Turks in Western Thrace*. İngiltere.
- İsmail, A. (2012). *Yunanistan’da azınlık hakları: Batı Trakya Türk azınlığı örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi. Ankara.

- Oran, B. (1991). *Türk-Yunan ilişkilerinde Batı Trakya sorunu*. Ankara: Bilgi Yayınevi
- Oran, B. (1992). *Türkiye’de Azınlıklar*. Ankara: İletişim Yayınları
- Özensel, E. (2013). Doğu toplumlarında ve Türkiye’de birlikte yaşama arayışı: Çokkültürlülük mü? Yoksa yeni bir model mi?. *Akademik İncelemeler Dergisi*. 8 (3).
- Özensel, E. (2012). Çokkültürlülük uygulaması olarak Kanada çokkültürlülüğü. *Akademik İncelemeler Dergisi*. 7 (1).
- Tsaous, A. (2021). *Batı Trakya azınlık okulları eğitim durumları ve yasal çerçevenin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi. Eskişehir.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı (2022). Yunanistan’daki Türk varlığı. Erişim Tarihi: 19.06.2022 <https://www.mfa.gov.tr/bati-trakya-turk-azinligi.tr.mfa>